

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 645/2024-44

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a sudcov Libora Duľu (sudca spravodajca) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného URBAN & PARTNERS s.r.o., advokátska kancelária, Červeňova 15, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B1-11C/15/2018 po právoplatnosti nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. III. ÚS 648/2022-65 z 15. júna 2023 takto

r o z h o d o l :

- Postupom Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B1-11C/15/2018 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, ako aj právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadost'učinenie v sume **300 eur**, ktoré mu **j e** Mestský súd Bratislava IV **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
- Mestský súd Bratislava IV **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **856,75 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Ústavný súd uznesením č. k. IV. ÚS 645/2024-32 zo 17. decembra 2024 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľa vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“)

a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom mestského súdu v konaní označenom v záhlaví, a to po právoplatnosti nálezov ústavného súdu č. k. III. ÚS 648/2022-65 z 15. júna 2023. Sťažovateľ zároveň navrhuje, aby ústavný súd prikázal mestskému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietahov a priznal mu finančné zadostučinenie vo výške 8 000 eur a náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti, jej príloh a predloženého súdneho spisu vyplýva, že žalobkyňa sa žalobou doručitou pôvodne Okresnému súdu Bratislava I (v súčasnosti mestský súd) 8. mája 2018 domáha vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov (ďalej len „BSM“) so sťažovateľom.

3. Ústavný súd nálezom č. k. III. ÚS 648/2022-65 z 15. júna 2023 vyslovil porušenie práv sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čl. 38 ods. 2 listiny) a čl. 6 ods. 1 dohovoru a prikázal mestskému súdu konať bez zbytočných prietahov. Zároveň priznal sťažovateľovi primerané finančné zadostučinenie vo výške 1 000 eur a náhradu trov konania. Nález ústavného súdu nadobudol právoplatnosť 26. júna 2023.

4. Žalobkyňa doručila 4. marca 2024 mestskému súdu návrh na nariadenie neodkladného opatrenia. Mestský súd uznesením z 25. marca 2024 neodkladné opatrenie nariadil. Sťažovateľ podal proti uzneseniu 16. apríla 2024 odvolanie, ktoré písomne doplnil podaniami 17. apríla 2024, 18. apríla 2024 a 26. apríla 2024. Dňa 7. augusta 2024 bol spis predložený Krajskému súdu v Bratislave. Krajský súd spis 10. septembra 2024 vrátil mestskému súdu bez rozhodnutia o odvolaní s odôvodnením, že je potrebné vykonať ďalšie procesné úkony a až po ich realizácii má mestský súd predložiť vec odvolaciemu súdu. Odvolanie dosiaľ predložené odvolaciemu súdu nebolo.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Sťažovateľ namieta, že po vrátení spisového materiálu súdu prvej inštancie neboli do podania predmetnej ústavnej sťažnosti vykonané riadne procesné úkony v zmysle pokynu odvolacieho súdu z 30. augusta 2024 smerujúce k riadnemu predloženiu veci odvolaciemu súdu, čo signalizuje hrubý prietah porušovateľa.

6. Sťažovateľ podal opakované sťažnosti adresované predsedovi mestského súdu (5. júna 2024, 3. októbra 2024, 16. októbra 2024, 29. novembra 2024) s tým, aby prešetril postup zákonnej sudkyne, resp. prietahy v namietanom konaní v zmysle pokynu odvolacieho súdu. O podaných sťažnostiach nebolo rozhodnuté.

7. Vo vzťahu k právnej a faktickej zložitosti sťažovateľ uvádza, že bez ohľadu na predmet sporu úkony týkajúce sa predloženia odvolania nie je možné považovať za náročné, keďže ide o činnosť prevažne administratívneho charakteru, nehovoriac o tom, že pre mestský súd stále platí a je účinný príkaz konať bez zbytočných prietahov. Neprimeraná dĺžka súdneho konania nepochybne nebola vyvolaná správaním sťažovateľa. Sťažovateľ považuje za preukázané, že mestský súd nerešpektuje a nereflektuje vydaný nález a príkaz konať bez zbytočných prietahov.

III.

Vyjadrenie mestského súdu

8. Podpredseda mestského súdu v podaní doručenom ústavnému súdu 24. januára 2025 podrobne chronologicky zhrnul priebeh napadnutého konania, a to od právoplatnosti skoršieho nálezu ústavného súdu vo veci sťažovateľa.

9. Po zhrnutí procesných úkonov dospel k záveru, že po právoplatnosti skoršieho nálezu ústavného súdu nezistil priet'ahy v konaní. Zo záznamov v súdnom spise, ako aj z údajov dostupných v súdnom registri vyplýva, že od 10. septembra 2024, keď bol spis vrátený odvolacím súdom, do podania vyjadrenia, čo predstavuje necelé 4 mesiace, neboli vo veci vykonané žiadne procesné úkony. Napriek uvedenému sa nestotožnil s tvrdením sťažovateľa, že súd nevykonáva úkony smerujúce ku skončeniu veci, a teda k ukončeniu stavu jeho právnej neistoty. Na poslednom uskutočnenom pojednávaní 1. februára 2024 súd pojednávanie odročil na účely nariadenia znaleckého dokazovania. K oddialeniu rozhodnutia vo veci samej teda v značnej miere prispievajú aj procesné návrhy strán na dokazovanie v merite veci. Po tom, ako žalobkyňa doručila súdu návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, sa pozornosť súdu prioritne upriamila na rozhodnutie o tomto návrhu. Nemožno teda súdu túto okolnosť pričítať na jeho ťarchu a vyhodnotiť to ako nečinnosť. Hoci konanie o vyporiadanie BSM patrí k štandardnej rozhodovacej činnosti, v tomto prípade je potrebné zohľadniť, že v spise sa nachádzajú rozsiahle podania sporových strán, spis má toho času 4325 strán. Už len samotné naštudovanie obsahu spisu a jednotlivých podaní strán sporu (najmä zo strany sťažovateľa) komplikuje a sťažuje postup súdu.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

10. Ústavný súd v zmysle § 58 ods. 3 prvej vety zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že na základe podaní účastníkov a spisu predloženého ústavnému súdu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

11. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, ktoré je garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 132/03, I. ÚS 65/04).

12. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavnej sťažnosti namietajúcej porušenie už citovaných práv vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04, III. ÚS 154/06, II. ÚS 118/2019). Ústavný súd v tejto súvislosti opakovane

zdôraznil, že čl. 48 ods. 2 ústavy v relevantnej časti ustanovuje imperatív, ktorý platí pre všetky súdne konania a ktorý vyjadruje predovšetkým záujem o to, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu, pretože jeho predlžovanie sa môže v konečnom dôsledku prejaviť ako odmietnutie výkonu spravodlivosti (PL. ÚS 25/01).

13. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III.ÚS 111/02, IV.ÚS74/02, III.ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou EŠLP ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre s'ťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07).

14. Ústavný súd posúdil postup mestského súdu v období po právoplatnosti skoršieho nálezu v celej jeho šírke a zaoberal sa jednotlivými zložkami práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov. Pri posudzovaní prvého kritéria zložitosti veci je zrejmé, že v napadnutom konaní v rozhodnom čase mestský súd vykonával, resp. mal vykonať procesné úkony potrebné na predloženie spisu krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní s'ťažovateľa proti rozhodnutiu o nariadení neodkladného opatrenia. Vec s'ťažovateľa teda nebola v tejto fáze konania z právneho hľadiska zložitá na posúdenie, pretože išlo o bežné administratívne úkony súdu prvej inštancie pred odoslaním spisu odvolaciemu súdu.

15. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania s'ťažovateľa, ústavný súd nezistil také okolnosti, ktoré by mali byť osobitne zohľadnené na jeho ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v dotknutom konaní k zbytočným priet'ahom.

16. Tretím hodnotiacim kritériom je postup mestského súdu v napadnutom konaní po právoplatnosti skoršieho nálezu. Vo veci bolo pojednávanie uskutočnené 19. októbra 2023 odročené na účely doručenia písomného vyjadrenia sporových strán k mase BSM a zosumarizovaniu navrhnutých dôkazov. Ďalšie a zároveň ostatné pojednávanie sa uskutočnilo 1. februára 2024 a bolo odročené na neurčito z dôvodu potreby nariadenia znaleckého dokazovania. Žalobkyňa doručila 4. marca 2024 mestskému súdu návrh na nariadenie neodkladného opatrenia. Mestský súd uznesením z 25. marca 2024 nariadil neodkladné opatrenie, ktorým s'ťažovateľovi zakázal nakladať s obchodnými podielmi obchodných spoločností uvedenými v návrhu do právoplatného a vykonateľného rozhodnutia súdu vo veci samej. S'ťažovateľ podal proti uzneseniu 16. apríla 2024 odvolanie, ktoré písomne doplnil podaniami 17. apríla 2024, 18. apríla 2024 a 26. apríla 2024. Žalobkyňa sa k odvolaniu s'ťažovateľa vyjadrila podaním doručeným mestskému súdu 7. júna 2024, ktoré bolo zaslané s'ťažovateľovi, a jeho následné vyjadrenie bolo súdu doručené 20. júna 2024. Ostatné vyjadrenie žalobkyne k vyjadreniu s'ťažovateľa vo veci podaného odvolania bolo súdu doručené 9. júla 2024. Dňa 7. augusta 2024 bol spis predložený krajskému súdu. Krajský súd spis 10. septembra 2024 vrátil mestskému súdu bez rozhodnutia o odvolaní s odôvodnením, že mestským súdom neboli vykonané procesné úkony vo vzťahu k odvolaniu obchodnej spoločnosti, na ktorú bezprostredne dopadá zákaz uložený nariadeným neodkladným opatrením, v dôsledku čoho jej malo byť doručené aj predmetné neodkladné opatrenie, k čomu zo strany mestského súdu nedošlo. Až po realizácii

procesných úkonov má mestský súd predložiť vec odvolaciemu súdu. Odvolanie v čase rozhodovania ústavného súdu predložené odvolaciemu súdu nebolo.

17. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že postup mestského súdu bol plynulý až do momentu predloženia veci odvolaciemu súdu. Spis bol mestskému súdu vrátený 10. septembra 2024 v dôsledku nevykonania procesných úkonov potrebných na rozhodnutie o odvolaní. Uvedený stav trvá aj v čase rozhodovania ústavného súdu vo veci sťažovateľa, keďže spis sa ešte stále nachádza na súde prvej inštancie.

18. Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že nie každý zistený priet'ah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, pokiaľ existujú ústavne relevantné dôvody, ktorými je nečinnosť súdu možné ospravedlniť. V prípade sťažovateľom namietanej nečinnosti mestského súdu nemožno obranu mestského súdu založenú na tom, že sporové strany podávajú procesné návrhy, resp. že sa spis nachádzal na ústavnom súde (17 dní), akceptovať ako ospravedlniteľný dôvod jeho nečinnosti pri úkonoch odvolacieho konania. Spis ani takmer po dvoch mesiacoch od jeho vrátenia ústavným súdom (13. decembra 2024) nebol predložený odvolaciemu súdu na rozhodnutie.

19. Vo vzťahu k poukazovaniu na procesnú aktivitu sporových strán ústavný súd opätovne dáva do pozornosti svoju ustálenú judikatúru, v zmysle ktorej využitie možností daných sťažovateľovi procesnými predpismi na presadzovanie a uplatňovanie jeho práv v súdnom konaní môže síce spôsobiť predĺženie priebehu konania, nemožno ho však kvalifikovať ako postup, ktorého dôsledkom sú zbytočné priet'ahy (m. m. I. ÚS 31/01). V dôsledku uplatnenia procesných práv účastníkom konania neznáša zodpovednosť za predĺženie konania oprávnená osoba, ale zodpovednosť v takomto prípade nemožno pripísať ani štátnemu orgánu konajúcemu vo veci (III. ÚS 242/03, IV. ÚS 218/04).

20. Ústavný súd, berúc zreteľ na podstatu dotknutých práv sťažovateľa, kvalifikoval nepredloženie spisu mestského súdu odvolaciemu súdu po jeho prvotnom vrátení, teda od septembra 2024 dosiaľ (teda viac ako 5 mesiacov), ako relevantné priet'ahy a deklaroval porušenie uplatnených práv zapríčinených nečinnosťou mestského súdu, resp. konaním, ktoré nevedie k efektívnemu odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (m. m. III. ÚS 103/09, I. ÚS 7/2011).

21. Vychádzajúc z už uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že v postupe mestského súdu došlo k zbytočným priet'ahom v napadnutom konaní, a preto rozhodol, že bolo porušené základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

V.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadost'učinenia

22. V súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.

23. Napriek zisteniu ústavného súdu, že postupom mestského súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd neprikázal mestskému súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prietáhov, pretože táto povinnosť už bola mestskému súdu v posudzovanom konaní uložená, a to v súvisiacom náleze č. k. III. ÚS 648/2022-65 z 15. júna 2023, a uvedený príkaz ústavného súdu konať bez zbytočných prietáhov naďalej trvá (bod 4 výroku nálezu).

24. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (I. ÚS 15/02, III. ÚS 10/02, III. ÚS 17/02, I. ÚS 257/08, III. ÚS 45/2012, IV. ÚS 132/2012, I. ÚS 70/2012). Tak to je aj v prípade sťažovateľa, ktorý žiada finančné zadosťučinenie vo výške 8 000 eur.

25. Ústavný súd posudzoval dĺžku napadnutého konania, predmet sporu, správanie sťažovateľa a význam sporu pre sťažovateľa. V rozhodovacej činnosti ústavného súdu prevláda názor, že deklarovanie porušenia základných práv, príkaz konať a náhrada trov konania implicitne zahrňujú aj satisfakčný prvok, a preto vzhľadom na konštatovanú nečinnosť, resp. neefektívnu činnosť mestského súdu pri predkladaní veci odvolaciemu súdu v napadnutom konaní (body 16 a 17), doplnil ústavný súd ochranu aj o finančné zadosťučinenie, limitujúc jeho výšku na 300 eur (bod 2 výroku nálezu; návrhu na priznanie vyššej sumy nevyhovelo výrokom 4 nálezu).

VI. Trov konania

26. Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku jeho právneho zastúpenia.

27. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Úhradu trov konania priznal ústavný súd sťažovateľovi v rozsahu za dva úkony právnej služby, a to prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti. Tarifná odmena za jeden úkon právnej služby v roku 2024 predstavuje sumu 343,25 eur a režijný paušál v roku 2024 sumu 13,73 eur. Ústavný súd teda sťažovateľovi priznal náhradu za dva úkony právnej služby zvýšenú o 20 % daň z pridanej hodnoty, celkovo teda vo výške 856,75 eur (bod 3 výroku nálezu).

28. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je mestský súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

29. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. februára 2025

Ladislav Dudíťš
predseda senátu